

JAARVERSLAGEN 2015-2016 VAN DE BIJZONDER HOOGLERAREN VANWEGE DE HUMANISTISCHE STICHTING SOCRATES

1. Prof. dr. C. van der Weele - Wageningen Universiteit
2. Prof. dr. H. Pott - Erasmus Universiteit Rotterdam
3. Prof. dr. M. Davidson - Universiteit Maastricht
4. Prof. dr. Y. Yansen - Vrije Universiteit Amsterdam
5. Prof. dr. J. Pols - Universiteit van Amsterdam
6. Prof. dr. E. Kingma - Technische Universiteit Eindhoven

1. Jaarverslag 2015-2016 Socrates-Leerstoel Wageningen Universiteit - Prof. dr. C. van der Weele.

Inleiding

Bij deze leerstoel gaat het om reflectie op relaties tussen mens en natuur vanuit humanistisch perspectief. Hieraan heb ik de afgelopen jaren inhoud gegeven door twee thema's met elkaar te verbinden: 1. Moraal en gemengde motivatie en 2. Technologie, ethiek en duurzaamheid, met speciale aandacht voor alternatieven voor vlees, met aanvankelijk vooral aandacht voor kweekvlees, inmiddels ook voor peulvruchten. De verbinding van deze thema's heeft tot doel reflectie op mensvisies binnen de humanistiek te koppelen aan actuele maatschappelijke vraagstukken. Zowel binnen onderwijs en onderzoek als binnen maatschappelijke en humanistische discussies heb ik de twee thema's met elkaar verbonden.

De leerstoel is ondergebracht bij de leerstoelgroep filosofie, die onder leiding staat van prof. dr. Marcel Verweij en waar ik ook voor de rest van de werkweek ben aangesteld - wat synergie mogelijk maakt in zowel onderzoek als onderwijs.

Per 1 september 2016 ben ik herbenoemd op de leerstoel voor een tweede periode van vijf jaar. Binnen de Universiteit Wageningen ben ik in mei 2016 benoemd tot hoofd van de commissie Studium Generale.

Onderwijs en Studium Generale

Als Socrates-hoogleraar geef ik de cursus 'Selectieve aandacht en ethiek' (CPT 94803). De inhoud daarvan en de gebruikte literatuur verschuiven ieder jaar een beetje, maar de morele kanten van selectieve aandacht (m.n. strategische onwetendheid) en ambivalentie blijven de centrale thema's. De cursus (in periode 6) had dit jaar acht deelnemers. Dat leverde een cursus op met intensieve discussies, maar te weinig ingevulde evaluatieformulieren voor een evaluatierapport. Mondeling hebben de studenten wel veel

waardering uitgesproken, met name voor de link tussen academische en persoonlijke reflectie. Aangezien de potentiële belangstelling groter is, wil ik voor komend jaar meer reclame maken voor de cursus.

Een studente die enkele jaren geleden deze cursus volgde, doet op dit moment onderzoek naar strategische onwetendheid voor haar masterscriptie.

Het onderwijs dat ik voor de leerstoel ontwikkel, werkt ook door in andere cursussen, dankzij de inbedding van de leerstoel in mijn verdere Wageningse werk; alle cursussen die ik binnen het reguliere onderwijs geef, ondervinden invloed van het onderwijs binnen de leerstoel. Binnen "Food cultures", een primair sociologische cursus waarin ik ethiek inbreng, gaan we bij voorbeeld elk jaar een stapje verder in het verkennen en overbruggen van de kloof tussen sociologie en ethiek. Het thematiseren van ambivalentie is daarbij zowel vruchtbaar in theoretische zin als stimulerend voor zelfonderzoek (over vlees) bij studenten. De cursus heeft dit jaar een Excellent Course Award gewonnen.

Studium Generale (SG) hoort niet in directe zin bij het onderwijs, maar vormt een belangrijke aanvulling op het reguliere onderwijs. Het is gericht op brede academische vorming (Bildung) voor studenten, niet alleen met het oog op discipline-overstijgende kennisoverdracht, maar ook op reflectie en persoonlijke ontwikkeling. De na de oorlog geformuleerde opdracht voor SG (verbreding, persoonlijke vorming) is nog onverminderd actueel. Bovendien sluit die goed aan bij wat het humanistisch onderwijs beoogt; beide dragen bij aan een academisch klimaat waarin reflectie en vragen rond zingeving worden gestimuleerd. Ik heb dan ook in de loop van de jaren graag bijgedragen aan SG, in de vorm van lezingen, het opzetten van series en sinds een aantal jaar ook als lid van de commissie SG.

Sinds mei 2016 ben ik voorzitter van deze commissie. Uit het bovenstaande mag duidelijk zijn dat ik dit beschouw als een inspirerende taak die erg goed past bij mijn werk als Socrates-hoogleraar. Dat SG daarnaast sinds begin 2016 een nieuw en ambitieus hoofd heeft (Angela Lewis), maakt het werk extra stimulerend.

Ik blijf daarbij ook geïnteresseerd in samenwerking met SG rond speciale thema's. Mijn meest recente initiatief ging over wetenschap en levensbeschouwing. Het resultaat was een SG-lezingenserie in februari-maart 2016, vormgegeven in samenwerking met SG, evolutiebiologen, de bijzonder hoogleraar reformatorische wijsbegeerte (Henk Jochemsen). De serie bestond uit vier avonden onder de noemer "knowledge and belief" (1. Wetenschapshistoricus Chunglin Kwa: "How God became superfluous in science"; 2. Wetenschapshistoricus Floris Cohen: "Het knagende weten"; 3. Theoloog Taede Smedes: "Do we have to choose?" en 4. Drie Wageningse onderzoekers over hoe wetenschap en geloof te combineren (evolutiebiooog Duur Aanen, plantkundige/boeddhist Olaf van Kooten en reformatorisch filosoof Henk Jochemsen).) De reeks trok veel belangstelling en we gaan het hebben over een vervolg. Meer in het algemeen zijn er allerlei signalen dat de zorg over het academische klimaat (publicatiedwang etc.) de behoefte voedt aan levensbeschouwelijke reflectie op wetenschap.

Onderzoek

In mijn oratie van januari 2013 heb ik selectieve aandacht benoemd als rode draad in mijn onderzoek en onderwijs, in verband met mijn herbenoeming heb ik dat opnieuw gedaan. Filosofische vragen rond selectieve aandacht (met focus op ambivalentie en strategische onwetendheid) heb ik afgelopen jaren ten eerste verbonden met mensvisies en humanistische idealen, onder andere via enkele artikelen in Waardenwerk, en ten tweede met vraagstukken rond vlees, kweekvlees en meer recent ook peulvruchten en andere alternatieven. Komende vijf jaar wil ik twee boeken maken: een interdisciplinaire bundel en een eigen boek.

In de concurrentie om onderzoeksgeld ben ik afgelopen jaar niet succesvol geweest: de aanvraag over ambivalentie bij een intern Wageningse fonds voor PhD-projecten heeft het niet gehaald. Twee andere intern-Wageningse onderzoeksaanvragen waar ik bij betrokken was (over alternatieven voor vlees en over "game farming"), werden evenmin toegekend. Al deze thema's blijven wel op de agenda en het onderzoek gaat mondjesmaat verder. Dit geldt ook voor kweekleer, waarover al eerder een NWO-MVI aanvraag (met prof. dr. Mark Post) niet was toegekend. In het lab van prof. dr. Mark Post in Maastricht is inmiddels op kleine schaal leer gekweekt en gelooid, en het hele aanvraagteam, inclusief de beoogde postdocs (Clemens Driessen, Nynke van den Akker) en het betrokken bedrijf, is nog steeds bijzonder gemotiveerd voor dit onderzoek. We zoeken dan ook nog steeds naar nieuwe financieringsmogelijkheden. NWO-MVI was dit jaar om formele redenen geen optie.

Op dit moment ben ik als mede-aanvrager betrokken bij een NWO-MVI aanvraag rond het terugwinnen van waardevolle stoffen uit afvalwater: "Normativities of waste water treatment; putting algae to work in ecovillage Boekel". Hoofaanvrager is prof. dr. Annemarie Mol, de andere mede-aanvrager is prof. dr. Louise Vet.

Hoewel ik voor onderzoek rond alternatieve eiwitbronnen en andere dierlijke producten op dit moment geen financiering heb, zijn er toch een aantal ontwikkelingen te noemen:

- Sinds maart 2016 begeleid ik samen met prof.dr. Bram Büscher (politieke ecologie) een aio die onderzoek doet naar voedselregimes en alternatieven voor vlees. Haar intern-Wageningse onderzoeksaanvraag was afgewezen, maar ze is op part-time basis toch aan de slag gegaan.
- In september heb ik het initiatief genomen tot het oprichten van een Europees peulvruchtennetwerk, met als doel meer zicht te krijgen op de internationale ontwikkelingen van deze "neglected crop" en de krachten die daarin een rol spelen. Tot nu toe heeft dat veelbelovende contacten in Duitsland en Spanje opgeleverd.
- Met collega Henk van den Belt ga ik onderzoek doen naar gevolgen van nieuwe technologische voedselopties (al dan niet onder de noemer van synthetische biologie) voor de traditionele landbouw. Dit is een voorbeeld van een onderzoeksvraag waarvoor mogelijk private financiers te vinden zijn.

Congressen:

- September 2016: European Society for Agricultural and Environmental Ethics (Eursafe), Porto, Portugal. (Voordracht over selectieve aandacht en peulvruchten, oproep tot

peulvruchtennetwerk).

- Oktober 2016: 2nd International Cultured meat Conference, Maastricht. Het onderzoek verbreedt zich, de noemer is nu bijv. "cellular agriculture", en met name in de VS zijn veel investeerders en startup-bedrijfjes actief. De NRC besteedde aandacht aan de ontwikkelingen met een groot artikel in de wetenschapsbijlage van 8 oktober, waarvoor ik ben geïnterviewd.

Diversen:

Het werk van Adam Smith is een grote inspiratiebron. Met een Wageningse leesgroep herlees ik op dit moment *The Theory of Moral Sentiments*.

Promotiecommissies:

- Bas Brinkhof, U. Utrecht, 24-11-2015: Transcriptome landscapes of mammalian embryonic cells. Promotor: Prof. dr. Henk Haagsman

- Jessica Ndubi, U. Wageningen, 30-11-2015: Getting partnerships to work. Promotor: Prof. dr. Paul Richards

- Hanneke Nijland, Wageningen, 30-8-2016, Disentangling the domestic contract. Promotor: Prof. dr. Cees van Woerkum

- Colin Bos, Wageningen, 25-10-2016. Consumer acceptance of intervention strategies for healthy food choices. Promotor: Prof.dr. Hans van Trijp

Publicaties:

- Clemens Driessen and Cor van der Weele (2015). In vitro meat is a chance to rethink. In: *Food Phreaking 2*: 54-59

- Onwezen, M. en C. van der Weele (2016). When indifference is ambivalence: Strategic ignorance about meat consumption. *Food Quality and Preference*, 52: 96-105

- Cor van der Weele (2016). Diet for a small planet: rich or poor? In: I. A.S. Olsson, S.M. Araújo, M. F. Vieira (eds): *Food futures; ethics, science and culture* Eursafe. Wageningen Academic Publishers.

- Cor van der Weele: Cultured meat. To appear in Jessica Duncan and Megan Maily (ed): *Sustainable Food Futures: Multidisciplinary Solutions*. Routledge 2017.

- Feindt, P.H., M. van Boekel, A.J. van der Goot, B. van Mierlo, C. van der Weele: Meat alternatives: an integrated comparison. Submitted to *Global Environmental change*.

- Cor van der Weele (in press): Eten van moeder aarde: van vlees naar peulvruchten? In *Waardenwerk*

- Cor van der Weele (in press): Wij zijn één; de ecologisering van het wereldbeeld. In *Ons microbioom*. Cahiers Stichting biowetenschap en maatschappij, Den Haag

- Cor van der Weele (in press): Een ethiek van gemengde motieven; Adam Smith als gids. In *Radix*.

Bijdragen aan humanisme & maatschappelijke discussie

Kweekvlees en alternatieven voor eiwitten blijven een onderwerp van discussie. Een nieuw thema: het microbioom en wat dat betekent voor onze identiteit. Publicaties: zie hierboven.

Voordrachten:

- Cultured meat as animal liberation? Voedselsymposium studentenvereniging Biologie, Utrecht, 8 december 2015.
- Van vlees naar kweekvlees? Foodcamp, Wageningen Universiteit, 10 december 2015. <https://weblog.wur.nl/voeding/foodcamp-actieve-dialoog-over-voeding-en-voedsel/>
- De toekomst van vleesvervangers: let op ambivalentie. Symposium Network for Food Experts (NVVL), Hoe ziet jouw vlees er over 10 jaar uit? Rotterdam, 15 januari 2016. <http://www.nvvl.nl/uncategorized/vrijdag-15-januari-2016-rond-de-tafelsessie-hoe-ziet-jouw-vlees-er-uit-over-10-jaar/>
- Gewetensvragen rond vlees: Moreel beraad olv Dick Kleinlugtenbelt met Marijn Frank naar aanleiding van haar film Vleesverlangen. De nieuwe liefde, Amsterdam, 9 maart 2016. <https://www.youtube.com/watch?v=xtlOOhgbH9U>
- Kweekvlees binnenkort in de supermarkt? Met Mark Post, o.l.v Tobias Leenaert. EVA Community Event, Brussel, 16 april 2016.
- Drones. Discussie o.l.v. Kees Vlaanderen n.a.v. tv film Drone in Filmhuis Movie-W, Wageningen : 18 april 2016
- Vlees voor de armen? Voordracht Dag voor de milieufilosofie, kasteel Hackfort, 22 april 2016
- Tobias Leenaert: Let them eat labmeat – an interview with professor Cor van der Weele. The Vegan Strategist, 26 april 2016. <http://veganstrategist.org/2016/04/26/let-them-eat-labmeat-an-interview-with-professor-cor-van-der-weele/>
- Marianne Heselmans: Tassen en ijsjes komen straks uit het kweekbakje (over cellulaire landbouw, met interviewbijdrage van mij). NRC 8 oktober 2016, <https://www.nrc.nl/nieuws/2016/10/07/nu-in-het-schaaltje-straks-in-het-schap-4685508-a1525474>

Binnenkort:

- Zijn wij één? De ecologisering van ons zelfbeeld. Voordracht op congres n.a.v. Cahier Microbioom, Amsterdam 19 november 2016
- Voordracht bij de opening van de nieuwe fabriek van de vegetarische slager, 23 november 2016, Breda.

Plannen voor komend jaar

- Paneldiscussie in Stanford rond kweekvlees etc. (januari 2017).
- Plan voor interdisciplinaire bundel over selectieve aandacht uitwerken (Springer heeft interesse).
- Geld zoeken voor onderzoek alternatieve eiwitten: in samenwerking met o.a. prof. dr. ir. Atze Jan van der Goot.
- Peulvruchtennetwerk uitbouwen en plannen verder concretiseren (tot nu toe met Minna Kanerva, Bremen en Susana del Pozo de la Calle, Madrid).
- Publicaties pijlpijn afmaken, om te beginnen kweekvleesartikel met Clemens Driessen.
- Alternatieve eiwitten: onderzoek naar gevolgen voor de landbouw, met Henk van den Belt.

- Mogelijkheden zoeken voor postdoc-onderzoek voor Hanneke Nijland rond vlees en ambivalentie.
- Verdere ontwikkeling van het onderwijs op het grensgebied van sociologie en ethiek, met Jessica Duncan (plus publicatie, mede op basis van (her)lezen Adam Smith).
- Maatschappelijke discussie: voortgaande bijdragen i.v.m. vlees, eiwittransitie, misschien ook microbiom.
- Vervolg 'Wetenschap en Levensbeschouwing' (i.s.m. Studium Generale).
- Studium Generale (als vz): inspanningen om meer ruimte voor kunst te maken.
- Akkerbouw en Duurzaamheid: initiatieven in Zeeland, bedoeling om ook Wageningse collega's daarbij in te schakelen.
- Samenwerking zoeken rond visualisering filosofische denkpatronen (net als vorig jaar, nog geen voortgang).

2. Jaarverslag 2015-2016 Socrates-Leerstool Erasmus Universiteit Rotterdam - Prof. dr. H. Pott.

Inleiding

De Socrates-leerstool bij de EUR is voor de helft gevestigd in de faculteit wijsbegeerte (FWB), waar vorig jaar een op handen zijnde reorganisatie op het nippertje leek te zijn afgewend via een nieuw gestarte double degree opleiding die meer dan 200 studenten trok, naast de reguliere jaarlijkse instroom van 60 studenten. Extra fte's kwamen er niet bij en de werkdruk nam dus enorm toe, maar niettemin was iedereen opgelucht, want het gevaar leek afgewend. Sinds kort is de stemming weer omgeslagen, want de dienstdoende decaan prof. dr. Jack Vromen is onverwacht vroegtijdig afgetreden en vervangen door een interim, prof. dr. Frank van der Duijn Schouten, die een jaar de tijd heeft om de faculteit duurzaam te verankeren en nieuw personeel aan te trekken. Het gaat officieel niet om een bezuinigingsoperatie. De nieuwe decaan is deze maand aangetreden en zou in principe prof. Vromen moeten opvolgen als lid van het curatorium van de leerstoel. Ik ben nog niet in de gelegenheid geweest hem daarvoor te vragen en wil ook eerst even met de Socrates-leden van het curatorium overleggen, hoe we dit gaan aanpakken. Mijn jaarverslag is daarom nog niet voorgelegd aan het curatorium.

Onderwijs

Het gaat om onderwijs op het terrein van de leeropdracht en gesitueerd in de internationale BA (2-3) General Cultural Sciences ESHCC en de Engelstalige MA Practical Philosophy. Ik verzorgde in 2015-2016 in het kader van de Socrates-leerstool twee Engelstalige cursussen, een internationale BA-ESHCC cursus (5 ECTS) en een MA-cursus Practical Philosophy (7 ECTS):

- What is an Emotion? Emotions in History, Theory, and the Arts. (CC2048; International BA 2-3 General Cultural Sciences ESHCC). Verplichte literatuur: Dacher Keltner, Keith

Oatley, Jennifer M. Jenkins, *Understanding Emotions*, 3rd Edition, Wiley 2014
 - Recent Debates in the Moral Philosophy of Emotions (FW-PF4006; MA Practical Philosophy FWB); invalshoek: enactivisme, verplichte literatuur: Giovanna Colombetti, *The Feeling Body. Affective Science meets the Embodied Mind*. MIT 2014

Verder gaf ik in de periode 2015-2016 een college 'Martha Nussbaum' in de minor Grote Denkers, FWB.

Het onderwijs blijkt goed te sporen met actuele programma's van ESHCC en FWB. De interdisciplinaire BA-cursus trok 28 internationale BA-studenten, de toegespitste filosofische MA acht studenten. De eerste cursus thematiseert de betekenis van actuele visies op emotie (in cognitive science, neurowetenschap, evolutionaire psychologie) voor ons denken over de mens, en de gevolgen van de huidige 'emo-cultuur' voor politiek en samenleving. De interdisciplinaire insteek maakt de cursus interessant voor studenten met een brede belangstelling - geschiedenis, recht, economie, media, (neuro)psychologie, medische wetenschap. De MA-cursus, gericht op 'embodied embedded enactive cognition' en neurobiologische benaderingen van emotie, sluit aan bij actuele debatten binnen de levenswetenschappen, medische wetenschappen, psychologie en psychiatrie. De specifieke focus van deze cursus is wisselend: de aandacht gaat vooral uit naar neo-cognitivism, enactivisme & neuro-fenomenologie, het laatste jaar met speciale aandacht voor het cluster '(ir)rationality, self-deception, and love'.

Onderzoek:

In de periode 2015-2016 was mijn onderzoek gericht op emoties en de 'embodied mind', via twee subthema's. Het eerste was het onderwerp 'moods' - een verwaarloosd onderwerp binnen de emotietheorie dat door enactivistische benaderingen weer op de agenda is gezet. Over 'moods' heb ik in 2015 samen met Angelika Krebs (Basel) een EPSSE-workshop georganiseerd 'The meaning of moods', 8 - 9 december in Kaiseraugst (Landgut Castelen). Mijn paper 'Why bad moods matter' verschijnt in een themanummer van het tijdschrift *Philosophia*. Het tweede onderwerp was 'empathie', waarover ik een studiedag in Amsterdam organiseerde i.s.m. Wouter Kusters en de Stichting Psychiatrie & Filosofie; keynote Jenefer Robinson (Cincinnati).

Publicaties:

- Pott, H.J. (2016). Winter is coming. Europa en de crisis van het globalisme. *Filosofie & Praktijk*, forthcoming
- Pott, H.J. (2016). Why bad moods matter. William James on mysticism, melancholy, and the meaning of life. In Aaron Ben Ze'ev (ed.), *The Meaning of Moods*. Special Issue *Philosophia*, forthcoming
- Pott, H.J. (2016). Tegenkracht of Glijmiddel? Waardenwerk, forthcoming
- Pott, H.J. (2015). Van James naar Damasio. Balans van dertig jaar emotietheorie. In M. van Reijen (red.), *Grote denkers over emoties. Van stoïcijnse apatheia tot heftige liefde*. Leusden: ISVW Uitgevers, 131-143
- Pott, H.J. (2015). Lemma 'Emotie', in Willemsen, H. & de Wind, P. (Red.), *Woordenboek Filosofie*. Antwerpen/Apeldoorn: Garant, 168-170

Lezingen, workshops, panels:

- Pott, H.J. (2016, June 15). Emotions and rationality revisited. A phenomenological perspective. Conference EPSSE, University of Athens
- Pott, H.J. (2016, May 25). The importance of Aristotle for contemporary emotion research. Aristotle 2400 Years World Congress, Aristotle University of Thessaloniki
- Pott, H.J. (2016, May 9). Het probleem met empathie. Bijdrage Studiedag Emoties & Empathie, Universiteit van Amsterdam. Organisatie Stichting Filosofie & Psychiatrie i.s.m. Studygroup Philosophical Anthropology UvA; tevens organizer, met Wouter Kusters
- Pott, H.J. (2016, January 10). Bonobo's, humanisten, en de grenzen van empathie. Bezinningsamenkomst De Woudkapel, Bilthoven
- Pott, H.J. (2015, December 12). Affective intentionality, experience, and emotion: a phenomenological perspective. OZSW Conference 2015, VU Amsterdam
- Pott, H.J. (2015, December 9). Why bad moods matter. Lezing workshop The Meaning of Moods, EPSSE, Basel/Slot Castelen (tevens organizer, met Angelika Krebs)
- Pott, H.J. (2015, November 7). Affects, Actions, Affordances: Emotions Reconsidered. Conferentie 2015, Gezelschap voor Fenomenologische Wijsbegeerte, UvA Amsterdam
- Pott, H.J. (2015, October 29). Martha Nussbaum. Lezing minor Grote Denkers, EUR Rotterdam
- Pott, H.J. (2015, August 26). Theories of emotion in the history of philosophy. PhD-summarschool OZSW, Emotions and Moral Agency, EUR Rotterdam
- Pott, H.J. (2015, August 14). James en Damasio over het emotionele brein. Summerschool ISVW Grote denkers over emoties, Internationale School voor Wijsbegeerte Leusden

Lid promotiecommissie:

- Bart van Rosmalen, Muzische professionalisering. Publieke waarden in professioneel handelen. Promotie UvH Utrecht, 6 januari 2016, promotor: prof. dr. Harry Kunneman.
- Mare van den Eeden, In Search of Europe. Ideas of Europe from a Central European Perspective, 1918-present. Promotie (summa cum laude) Central European University Budapest (CEU), 14 september 2015, promotor prof. dr. Constantin Iordachi.

Redactie(raad-)lid van de tijdschriften:

- Filosofie & Praktijk – praktische problemen in filosofisch perspectief
- Partage - open access academisch e-tijdschrift UvH
- ANTW, Algemeen Nederlands Tijdschrift voor Wijsbegeerte

Promotiebegeleiding:

- Ties van de Werff (UM), Ethics and the Plastic Brain, over de impact van neuroscience op de symbolische orde, m.n. ethische vragen; eerste promotor Tsjalling Swierstra; promotie 2016-2017
- Frank Rebel (UvA) over Geschiedenis en Theorie van de Liefde; promotie datum TBA

Overige relevante activiteiten:

- Lid van de Benoemingsadviescommissie voor de werving van een bijzonder hoogleraar op de Socrates-leerstoel International Humanism and the Art of Living, Universiteit voor Humanistiek, Utrecht.
  - Lid van het bestuur van de Stichting Psychiatrie & Filosofie.
-
-

3. Jaarverslag 2015-2016 Socrates-Leerstoel Universiteit Maastricht - Prof. dr. M. Davidson.

N.B.

In dit jaarverslag zijn de opmerkingen van de Commissie van Toezicht n.a.v. het concept-jaarverslag 2015-2016 verwerkt. Deze eindversie van het Jaarverslag 2015-2016 is door de Commissie van Toezicht goedgekeurd. Dit jaarverslag betreft het eerste aanstellingsjaar.

Onderwijs

Binnen de Master Sustainability Science and Policy van Maastricht University heb ik binnen de bestaande cursussen verschillende gastcolleges gegeven op het gebied van milieufilosofie en milieu-economie. Daarnaast heb ik verschillende studenten begeleid bij het schrijven van hun masterscriptie of capstone, bijvoorbeeld over de relatie tussen economische groei en geluk of de motieven van bedrijven voor duurzaam ondernemen. Tenslotte is een PhD-cursus Ethics of Sustainable Development gegeven voor de PhD-studenten van de Maastricht University Graduate School of Sustainability Science. Voor de Bildung Academie is een gastcollege gegeven: 'Ethisch kader voor de energietransitie' (17 mei 2016).

Onderzoek

De belangrijkste publicatie in het kader van de Socrates-leeropdracht is mijn oratie 'Duurzaam willen ontwikkelen'. Een groot deel van het academische jaar 2015-2016 is besteed aan het schrijven van deze publicatie. Kernboodschap van de oratie is dat de belangrijkste bottleneck voor een duurzame ontwikkeling ligt in een tekort aan identificatie met toekomstige generaties. Een duurzame ontwikkeling vraagt verbondenheid met toekomstige generaties. Niet enkel vanuit medemenselijkheid en respect voor hun autonomie, maar vanuit het willen realiseren van gedeelde waarden en projecten die het individu overstijgen. De eigen identiteit verbonden zien met toekomstige generaties en de idee van waarden die het individu overstijgen, staan echter op gespannen voet met het moderne individualisme waarin niet zozeer de mens als zodanig de maat aller dingen is als wel de individuele mens. Individualisme waarin de hoogste waarden worden gegeven door autonomie, zelfbeschikkingsrecht, individuele ontplooiing en individuele behoeftebevrediging. Dit individualisme wordt aangejaagd door marktmaatschappij en neoliberalisme. In mijn oratie signaleer ik echter dat ook binnen het humanisme dezelfde focus bestaat op zelfontplooiing en geluk tijdens het eigen leven, hetgeen dezelfde spanning

oplevert met het belang van zelftranscendentie: het waarde toekennen aan zaken die het zelf en het eigen leven overstijgen. (Davidson, M.D., 2016. Duurzaam willen ontwikkelen (oratie), Maastricht University)

Daarnaast verscheen mijn reactie in Ethical Perspectives op het boek Death and the Afterlife van Samuel Scheffler. In dit boek betoogt Scheffler dat zonder de verwachting dat de mensheid nog lang zal bestaan na onze eigen dood vele zaken die wij van belang vinden aan belang zouden verliezen. In mijn review toon ik allereerst dat Scheffler's ideeën binnen een rijke traditie staan. Daarnaast laat ik zien wat de betekenis is van Scheffler's analyse voor collectieve arrangementen met betrekking tot ouderen. Als wij werkelijk waarde hechten aan het welzijn van toekomstige generaties voor het voortzetten van onze projecten, dan zou dat kunnen betekenen dat wij minder investeren in levensverlenging die ten koste gaat van het succes van de projecten die wij waardevol vinden. (Davidson, M.D., 2015. 'Death and the Afterlife: A Review Essay', Ethical Perspectives 22(4): 547-571)

Tenslotte is samengewerkt met prof. dr. René Kemp van Maastricht University aan een artikel dat beschrijft, hoe Polanyi's model van een dubbele beweging in de maatschappij moet worden aangevuld met een derde beweging. In The Great Transformation (1944) beschrijft Polanyi twee bewegingen: de verspreiding van marktdenken en marktwerking binnen de maatschappij en collectieve bescherming tegen de gevolgen van diezelfde marktwerking. Beide bewegingen leiden tot individualisering en ontworteling. Er kan echter ook een derde beweging worden onderscheiden van humanisering en herworteling: het herwinnen van sociale verbanden en zingeving binnen geïndividualiseerde maatschappijen. (René Kemp et al., "The humanization of the economy through social innovation" (in afrondingsfase))

Andere activiteiten

- Opiniestuk Volkskrant 'Klimaatbeleid is vooral een verdelingsvraagstuk' 5 december 2015 <http://www.volkskrant.nl/opinie/klimaatbeleid-is-vooral-een-verdelingsvraagstuk~a4201811/>
  - Interview voor Human "Wat bloeit als je er zelf niet meer bent?" 9 december 2015 <http://www.humanistischverbond.nl/mobiel/nieuws/wat-bloeit-als-je-er-zelf-niet-meer-bent>
  - Gastblog voor het HV "Wat de mens tot mens maakt?" 13 april 2016 <http://www.humanistischverbond.nl/mobiel/blogs/wat-de-mens-tot-mens-maakt>
  - Persbericht Maastricht University n.a.v. oratie 15 april 2016 <https://www.maastrichtuniversity.nl/nl/nieuws/milieubewuster-leven-we-hebben-er-eigenlijk-geen-zin-%E2%80%A6>
  - Pitch met Yolande Jansen op Actieve Ledendag HV om mogelijkheden onder de aandacht te brengen om Socrates-hoogleraren uit te nodigen voor lezingen, 5 juni 2016
  - Interview in Observant "Ik ging bijna Spartaans leven" 8 juni 2016 <http://www.observantonline.nl/Home/Artikelen/articleType/ArticleView/articleId/11020/Ik-ging-bijna-Spartaans-leven>
-

4. Jaarverslag 2015-2016 Socrates-Leerstoel Vrije Universiteit Amsterdam - Prof. dr. Y. Jansen.

Inleiding

Dit jaarverslag betreft de Socrates-leerstoel bij de Vrije Universiteit Amsterdam op het gebied van Humanisme in relatie tot religie en seculariteit in de periode september 2015-oktober 2016. Het is goedgekeurd door de Commissie van Toezicht voor de bijzondere leerstoel, bestaande uit dr. Lieteke van Vught Tijssen (voorzitter), prof. dr Matthias Smalbrugge en prof. dr. Willie van der Merwe.

Over de doelstellingen van de leerstoel kan het volgende worden gezegd. De bijzondere leerstoel humanisme in relatie tot religie en seculariteit is gevestigd bij de faculteit Theologie en Religiestudies van de Vrije Universiteit en heeft een omvang van 0,2 fte. Het algemeen doel van de leerstoel is het bevorderen van reflectie op de filosofische, wetenschappelijke, politieke en cultuur-historische achtergronden van het moderne humanisme, en in het bijzonder op de tegenstelling tussen seculariteit en religie die hierin een belangrijke rol speelt. Dit impliceert ook reflectie meer in het algemeen op het seculiere, modern-wetenschappelijke beeld van de mens en de cultureel verankerde dichotomieën waarop dit is gebaseerd (seculariteit in relatie tot religie staat hierin centraal, maar in de relatie hiermee staan ook de klassieke modernistische dichotomieën zoals autonomie-heteronomie, man-vrouw, lichaam-geest, natuur-cultuur, vrijheid-determinisme, mens-dier, humanities-natural science).

Aan deze doelstelling werd het afgelopen jaar inhoud gegeven middels onderscheiden taken, te weten: 1. het geven van onderwijs op het terrein van de leeropdracht; 2. het aanvragen en verwerven van onderzoeksgelden op het gebied van de leerstoel of daar nauw mee verwant; 3. het organiseren van en participeren in discussies over maatschappelijke vragen die betrekking hebben op het onderwerp van de leeropdracht, door middel van publicaties, lezingen, symposia, congresbezoek, deelname aan de jury van de Nationale Wetenschapsagenda; en 4. het leveren van een bijdrage aan de begeleiding van promovendi en het zitting hebben in beoordelings- en promotiecommissies van proefschriften op het brede terrein van de leeropdracht.

Onderwijs

2015-2016: Ik heb in nu drie achtereenvolgende jaren aan de VU een eigen college gegeven over humanisme en secularisme, en zo ook in voorjaar 2016. Dit vak heeft als titel 'seculiere levensbeschouwing', en is voor een grote groep studenten met zeer (religieus) diverse achtergronden, christelijke studenten, moslims, boeddhisten, atheïsten, twijfelaars, humanisten, etc (in totaal ongeveer twintig studenten). Dit vak is (zeer) goed geëvalueerd en het is door bijna alle deelnemende studenten met succes afgerond. De centrale lijnen in het vak worden bepaalde door het lezen van A secular Age van Charles Taylor en de Essais van Montaigne als de klassieker voor het humanisme. In het tweede deel gaan we in op politiek secularisme in het heden en gaan we in op de Deense Cartoon affaires en de vrijheid van meningsuiting. Ik heb er ook een uitzending van HUMAN in de serie 'durf te

denken' voor gebruikt.

Onderzoek en promotiebegeleiding

De Socrates-Stichting is de maatschappelijke partner in dit project. De Socrates-Stichting draagt bij aan het project door mij in de gelegenheid te stellen gedurende vier jaar wekelijks een aantal uren aan een Nederlandstalig boekproject over het onderwerp van het onderzoek te schrijven. Dit boek zal waarschijnlijk bij AUP worden uitgebracht, en inmiddels werken er diverse auteurs aan mee. Het zal gaan over de moderne geschiedenis van de religiekritiek, met name met betrekking tot Joden en Moslims, maar ook meer algemeen over religie. Ik zal me daarbij concentreren op de beeld- en theorievorming over religie en over de beide groepen in de moderne, liberaal en / of humanistische georiënteerde filosofie en politieke theorie, in de vroege moderniteit, ten tijde van het Duits idealisme, en in het hedendaagse werk van een aantal Nederlandstalige auteurs (en ik hoop ook een aantal meer internationale auteurs te bespreken). Ik stel in het NWO-project meer in het algemeen voor om het recente werk over de genealogie van het begrip religie te betrekken bij een kritische reflectie op het gebruik van het seculier-religieuze paradigma om de controverses over joodse en islamitische religieuze praktijken, en over Islam, Jodendom en monotheïsme in meer algemene zin, te bediscussiëren. Daarbij zal het debat over humanisme in de filosofie, dat nauw verweven is met het debat over religie, seculariteit en religiekritiek, ook een rol spelen.

De titel van het project is: 'Critique of Religion and the Framing of Jews and Muslims in the Netherlands today'. Aan het project zijn twee aio's verbonden. Aan de UvA is dat Anna Blijdenstein; aan de VU Matthea Westerduin. In het kader van dat project heb ik inmiddels een aantal workshops etc. georganiseerd (zie onder). Op 30 oktober 2014 hebben we aan de VU een workshop georganiseerd met de eerste resultaten van het werk van de aio's, en bijdragen van Annelien de Dijn, Marianne Moyaert, Irena Rosenthal, Pooyan Tamimi Arab, Anya Topolski, Frank van Vree en David Wertheim. Dit was denk ik een heel geslaagde bijeenkomst. Aan deze workshop-dag was ook een publiekslezing verbonden op de avond van 30 oktober.

Mijn oratie was de basis voor diverse presentaties die ik in de loop van het jaar heb gegeven (Autumn School NISIS, jaarconferentie OZSW). Verder vormt een deel van mijn oratie de basis voor een artikel voor het Oxford Handbook of Secularism dat in 2017 zal uitkomen.

Ik heb in oktober en november 2015 twee grote onderzoeksaanvragen ingediend, bij NWO (VIDI) en bij ERC (Starting Grant) in de hoop extra onderzoekstijd te krijgen en nog een aantal aio's te kunnen aanstellen. Deze betreffen beide (opnieuw) het ter discussie stellen van het 'religie-seculariteit' schema. Ik breng de opkomst daarvan in verband met de opkomst van neoliberalisme vanaf de jaren zeventig in de VS. Deze projecten zijn beide niet gehonoreerd (en hebben helaas wel heel veel tijd en energie gekost), maar ik heb voor de VIDI en de zeer goede beoordelingen daarvan wel een ASPASIA-subsidie gekregen, waardoor ik misschien tot UHD aan de UvA bevorderd zal kunnen worden (waar ik nu nog UD ben). Dit zal eind van dit jaar duidelijk worden. De VIDI heb ik in oktober 2016 opnieuw ingediend.

Verder ben ik lid van de jury van de Vrije Competitie NWO dit jaar, een leerzame maar bijzonder tijdrovende klus.

Promovendi:

- Anna Blijdenstein, together with dr. M. Leezenberg
- Matthea Westerduin, together with prof. dr. Thijl Sunier (VU)
- Eva Meijer, together with dr. R. Celikates
- Arash Qajarjazi, together with prof. dr Maaïke Bleeker (UU)

Member of Dissertation committees:

- Carolina Ivanescu September 2013, University of Rotterdam, Sociology
- Aylin Kuryel, January 2015 University of Amsterdam, ASCA
- Lara Mazurski, March 2015 University of Amsterdam, ASCA
- Pooyan Tamimi Arab, June 2015 Utrecht University, Anthropology
- Tim Winter, September 2015, Free University of Amsterdam, head of committee

Relevant Other Activities 2015-2016:

- Member of committee Nationale Wetenschapsagenda
- Active contributor to Rethink UvA
- Member of Programmacommissie NWO-programma 'Religie in de moderne samenleving'
- Member of the Curatorium of the 'Wilhelmina Drucker Chair' for the political history of gender at the UvA
- Member of the examinations committee of the Graduate School for Humanities (UvA)
- Project leader of the 'mobilities' cluster at the ACGS (Amsterdam Center for Globalisation Studies)
- Member of selection committee for PhD's to be selected for NWO-competition at ASCA

Publicaties en publieksactiviteiten 2015-2016

Book:

- (2015) *The Irregularization of Migration in Europe: Deportation, Detention, Death*. (Eds. Yolande Jansen, Robin Celikates and Joost de Bloois), Rowman and Littlefield International Publishers.

Peer reviewed articles:

- (T.a. 2017) 'Secularisms or critique of religio-secularism?' Contribution to *Oxford Handbook of Secularism*, edited by John Shook and Phil Zuckerman (solicited in April 2013).
- (Forthcoming 2017) 'Good Religion, Bad Religion', in *Religious Gestures*, eds Anne-Marie Korte and Martin van Bruinessen, New York: Fordham University Press.
- [2017, Ethnicities, conditionally accepted] 'Secularism, multiculturalism, religious pluralism: what these concepts make visible and invisible about the position of Jews and Muslims in Europe today'.]

Other:

- (2016) *New Keywords Collective 'Europe /Crisis'; New Keywords of 'the Crisis' in and of 'Europe'*, coordinated, co-edited and introduced by Nicholas De Genova and Martina Tazzioli, in *Near Futures Online*, co-edited by Michel Feher and Wendy Brown, Issue #1: "Europe at a Crossroads". Available at: <http://nearfuturesonline.org/europecrisis-new-keywords-of->

crisis-in-and-of-europe/

- (2015) 'Vluchtelingencrisis of morele en politieke crisis van Europa?', on the blog 'bij nader inzien', <https://bijnaderinzien.org/2015/11/10/50-vluchtelingen/>

- (2015) De Standaard (Vlaams) 'Calimero en de bootvluchteling: Tienpuntenplan van EU ademt onterechte slachtofferrol. De Standaard, 23 April 2015 (with Huub van Baar).

- (2015) 'Uit het Maagdenhuis', contribution to blog 'Bij nader inzien' about the occupation of the Bungehuis and the Maagdenhuis of the University of Amsterdam, <https://bijnaderinzien.org/2015/03/02/uit-het-maagdenhuis/>

Conferences and presentations:

2015-2016 :

- 26 June: Panel organisation and presentation of a paper at the ASPP conference, Amsterdam

- 25 June: Invited commentator at workshop about 'The European Question', King's College London

- 17-20 June: Invited speaker at conference about 'Religion and Law', Bergen Norway

- 26-28 May: Invited commentator for the ERC Religio West project, led by Olivier Roy, Florence, EUI

- 1 April: Invited speaker at the seminar Europe and its others, organised by Nadia Fadil and Anya Topolski, Leuven University

- 30 March: Lecture at the NWO-NIOD workshop 'Jews and Muslims in the Netherlands today', Amsterdam

Public debates:

2016:

- Spui25 debat over 'De waarde van de geesteswetenschappen; de vluchtelingencrisis', Lutherse Kerk, 26 februari 2016

2015:

- Spui25 debat over 'Wat het Islamdebat aan het oog onttrekt', keynote (oktober 2015)

- Spui25 debat over Irregularisering van Migratie (2 juni 2015)

- Radio bijdrage Amsterdam FM 'Vluchtweek'. (september 2015)

- 'How does it feel to be a problem', Joden en moslims in een veranderende samenleving, 30 maart, Doelenzaal UvA, in samenwerking met NWO en NIOD

- 'Religie doet ertoe', een middag over 'vooroordelen', 3 maart, VU, in samenwerking met Manuel Kalsky

- In the Think! Humanities series, lecture about autonomy and democracy of/at the universities today, 18 Januari

Ik heb daarnaast een interview met het HV (met Esther Wit) gedaan, zie <http://www.humanistischverbond.nl/nieuws/religie-en-seculariteit-een-overschat-begrippenpaar>

En verder ben ik betrokken bij het opstellen van een document voor de IND over wat het betekent om wegens atheïstische of humanistische opvattingen vervolgd te worden en welke vragen in de asielpprocedure een rol zouden moeten spelen.

Korte evaluatie en toekomstplannen

Ik heb de laatste jaren veel activiteiten ontplooid op het terrein van de leerstoel. Een deel hiervan is nog niet voltooid: noch het NWO-project noch het (hopelijk nog aan te vangen VIDI-project), noch het boek dat ik met de Socrates Stichting als maatschappelijke partner wil uitbrengen. Daarnaast zou ik heel graag nog meer schrijven over humanisme, wat ik eigenlijk nog niet zo veel heb gedaan, in relatie tot seculariteit, maar ook in een meer algemene zin in relatie tot de geschiedenis van de 'humanities' en de moderne filosofie. Als laatste wil ik meer proberen mijn activiteiten en publicaties rondom vluchtelingen meer met een visie op humanisme in verband te brengen. Het HV heeft aangegeven ook in dit deel van mijn werk geïnteresseerd te zijn, en ik wil hier meer over schrijven, ook in relatie tot de positie van religieuze minderheden in Europa. Dit ben ik van plan in de komende vier jaar te doen, naast het afmaken van de al aangevangen projecten. Ik denk dat dit een hele mooie verdere invulling van mijn Socrates-hoogleraarschap zou betekenen. Ik zou misschien ook nog meer tijd in publieksactiviteiten en onderwijs willen steken, maar in de praktijk blijkt het wel lastig om op vele vlakken tegelijk te werken, en ik zou heel graag genoeg tijd en energie overhouden voor het schrijfwerk dat ik als de kern van mijn leeropdracht zie. Daar zal ik me de komende vier jaar dan ook zeer voor inzetten.

5. Jaarverslag 2015-2016 Socrates-Leerstoel Universiteit van Amsterdam - Prof. dr. J. Pols.

Inleiding

Dit jaar stond nog steeds in het teken van het verwerven van gelden. Bij mijn aanstelling bij het AMC was afgesproken dat ik mijzelf (deels) zou verdienen. Sinds het vorige project afliep en door pech met subsidie-aanvragen is dat niet goed gelukt sinds eind vorig jaar. Wat nog loopt is een aanvraag voor ERC consolidators grant (op interview geweest) en een aanvraag over 'research integrity' is door de vooraanmeldingsronde. Ik werk nu op een kort project over e-health en de ethische vragen daaromtrent.

Verder is het dan eindelijk gelukt een goed begin te maken met mijn boek over het onderzoek naar waarden. Er is een flinke slag geslagen. In het boek onderzoek ik, hoe er over 'het goede leven' is gesproken in de ideeëngeschiedenis, waarom we daarmee opgehouden zijn, en hoe dat eventueel weer zou kunnen. Licht op het moment weer stil door andere drukte.

Onderwijs, begeleidingen, andere werkzaamheden bij Antropologie

Master student:

- Susanne Boers. 'Er is hier veel tijd om visite te ontvangen. Over de familie-gerichte visite.' Juni 2016. Ik heb de scriptie genomineerd voor de Mario Rutten thesis award, en we zijn bezig met een artikel voor een Nederlands artsenblad.

- Roman Pankow, Research master.

Tweede lezer:

- Maja de Langen, Interactions with Persistent Pain: Knowing and Enacting the Painful Body Augustus 2016. Ook genomineerd voor de thesis award.

- Rose Dolan, Hoop en aanvaarding. Over de ervaring te mantelzorgen voor een familielid met psychose-gevoeligheid, augustus 2016.

8e maands papers:

- Arseni Alenichev Doing Science in Emergency: NIH/INSERM Ebola vaccination trials in West Africa. 4-5-2016.

- Mariana Foutiadou. Following the path from genotype to phenotype. An ethnographic inquiry into the forensic genetic testing for the predication of human appearance traits. Revised sept 2016.

- Ryanne Bleumink Facing race in facial composites. Face-making practices in forensic identification: ethnographic methods and guiding questions 1 feb 2016.

Strategisch overleg langdurige zorg.

PHD begeleidingen:

- Annemarie van Hout, Palliative care at a distance, 2010-present

- Tanja Ahlin, Connected Care: Providing media assisted care for elderly people in Indian transnational families. 2012-present (prolonged until September 1 2017).

- Annelieke Driessen We are our Body: Understanding the lived body and bodywork in dementia care. 2014-present (June 2017 finished)

- Ariane d'Hoop, Spatial arrangements in psychiatric care practice. An anthropological inquiry. 2015-present. We zijn bezig een joint doctorate te organiseren. Februari 2017 is planned finish)

Nieuw:

In januari 2017 begint Christien Muusse. Zij doet onderzoek naar de aanpak in de psychiatrie in Triëste, bakermat van de vrije psychiatrie, en hoe en of die aanpak mogelijk te vertalen is naar de Nederlandse situatie.

- Als co-promotor:

- Antje Seeber, The new model of palliative care in neurology. 2009-present (bijna afgerond).

Afgerond:

- Else Vogel, Eating enough: practices of eating well in Dutch obesity care, 2012-present (6 oktober 2016 cum laude afgerond.)

- Prachatip Kata. The Politics of Aesthetic Body: The Moral Life of Blind Singers in Contemporary Thailand. (promvendus van Stuart Blume, nog 1 hobbel te nemen).

Visiting PhDs:

Dit is een nieuw fenomeen. Er willen steeds meer mensen komen. Ik los het op door het soms samen te doen met Kristine Krause: Niels Christian Mosfeld Nickelsen (Denemarken), Anne-Kathrin Skeide (Duitsland); in voorjaar 2017: Joanna Zozimo (Portugal), Harley Bergrot (Finland).

Onderwijs

Invalbeurten bij Contemporary topics).

- SIC 'Material Semiotics', 3 dagen cursus samen met prof. dr. Annemarie Mol.

Seminars bij antropologie:

- Book party 'The weight of obesity', Emily Yates-Doerr, April 18, 2016.
- Porcupine day, December 17 2015.

Lezingenserie

De tweemaandelijks lezingenserie 'Filosofie van de Zorg', georganiseerd voor zowel AMC als antropologie PhD's. Loopt goed en blijft voorlopig.

- 5 oktober 2015 Henri Wijsbek on 'Unbearable suffering'.
- 30 november 2015, Hans Peter de Ruiter 'The implementation of an electronic patient record. Impact on care'.
- 4 Januari 2016 Anne Margriet van Dam. An app for a life history for people with dementia or intellectual disabilities.
- 7 Maart 2016, Griet Roets, Citizenship for people with 'learning disabilities'. Universiteit van Gent.
- 6 Mei 2016, Helen Kohlen, 'Bioethics, Hospital Ethics Committees and the Marginalization of Care'.

Lopende projecten

ZONMW projectje over Consumer e-health.

Lezingen

- 'Invited provocation' Reinventing the individual in the sciences'for 'An anthropology of what?', Dept of Anthropology, University of Amsterdam, Amsterdam 18 september 2015.
- Key note: Good relations with technology. Empirical ethics and aesthetics in care. International Philosophy of Nursing Society, Karolinska Institut in Stockholm, 24-26 augustus 2015.
- Workshop ethnographies of objects, 'normativity in practice'. Ism Estrid Sørensen & Helen Veran Ruhruniversität zu Bochum, 6-10 June 2016.
- Organisatie van 2 panels op EASST/ 4S conference in Barcelona, 28 augustus 2016-1 september STS and normativity: analyzing and enacting values (met Dick Willems, en Mette Nordahl) en Care Innovation and New Modes of Citizenship (met Karen Dam Nielsen, Henriette Langstrup, Daniel López en Juan Carlos Aceros).
- Keynote: Waardigheid in de zorg. Lecture on the symposium for the inaugural lecture of Anne Goosensens, Utrecht, Universiteit voor Humanistiek, 16 juni 2016.
- Workshop "Delaying institutionalization for people with dementia", with the Nursing philosophers 4,5 Juli 2016, Reykjavik, Iceland.
- 'The quality of time. Negotiations at the end of life.' Paper for the workshop 'Humans & animals at the margins', Danish Royal Academy of Sciences/ University of Copenhagen.
- Key note: Ethnographies of the good. Studying everyday life and long term mental health care For symposium: Normal or ordinary, Achieved or autonomous? Life and the various forms it can take for people suffering from a chronic mental disorder, in and after psychiatry, Université Saint-Louis, Brussels, September 8, 9, 10 2016.

Publicaties

Artikelen

- Prins, A., Hemke, F., Pols, J., & van Charante, E. P. M. (2016). Diagnosing dementia in Dutch general practice: a qualitative study of GPs' practices and views. *British Journal of General Practice*, bjgpJun-2016-2066-2647-Prins-FL-OA-P.
- Pols, J. (2016) Good relations with technology: Emprical ethics and aesthetics in care. *Nursing Philosophy*, DOI 10.1111/nup.1254.

Hoofdstukken in boek

- Pols, J, & M'charek, A. Responsible innovations. The case of Alzheimer diagnostics. Chapter in: Marianne Boenink, Harro van Lente, Ellen Moors (eds) *Emerging technologies for disagnosing Alzheimer's Disease: innovating with care*. London: Palgrave, Macmillan. P205-224.
- H. Thygesen & A.J. Pols (2016). Care, self-management and the webcam. In *The Routledge Handbook of Medical Anthropology*. Abingdon, UK: Routledge.
- Ceci, C, Pols, J. & Purkis, ME. Privileging practices: Manifesto for "new nursing studies". In: D. Holmes, H. Remmers, S. Kreutzer, M. Hülksen-Giessler, & T. Foth (eds), *Critical Approaches in Nursing Theory and Nursing Research: Implications for Nursing Practice* Vandenhoeck & Ruprecht University of Osnabrueck. Accepted.

Promotiecommissies

- Huub Creemers, Optimizing quality of care for patients with ALS and their family caregivers, UvA/ AMC, 13 januari 2016.
- Susanne van den Hooff, Transcending responsibility. Empirical and theoretical perspectives on involuntary admission of patients suffering from Korsakoff's syndrome, 1 december 2015, Universiteit van Humanistiek.
- Isis van Gennep. Personal dignity in seriously ill patients. VU, 15 januari 2016.
- Jelle van Gorp. 'Teleconsultation: enhancing personalized palliative care at home. An empirical-ethical analysis' 21 januari 2016, Radboud universiteit.

PhD Advisor

- Pre-doctoral defence Adeline Hvidsten, Mobile and welfare technology in homecare, University of Oslo March 4 2016.
- (2016 -2020). International advisor PhD project The realisation of the right to care of senior citizens in situations of welfare dependency: a qualitative study, University of Gent.
- (2016 - 2020). International advisor PhD project Difficult interaction in home care nursing, University of Iceland.
- 2015-present: Co-initiator and member of the Collaborative network New Modes of Citizenship in Healthcare, Univ. of Amsterdam / Univ. of Copenhagen.
- 2014-present: International advisor Danish research project Welfare technologies in health care, University of Roskilde & KORA, the Danish Institute for Local and Regional Government Research.

Onderzoeksaanvragen

- Horizon2020: Sustainable dementia care services in Europe: A proof-of-concept trans-disciplinary study to examine the feasibility of integrating ICT with gender and citizenship in new dementia care infrastructures DECI: Afgewezen, maar erg goed beoordeeld. Komt in de herhaling.
- ACLS, Collaborative Research Fellowship, met Prof Janelle Taylor. 'States of Relational Personhood. Unbefriended elders with dementia in the US and the Netherlands', afgewezen.
- ZONMW ethiek en gezondheid: Moral visions on care for persons with mild or borderline intellectual disabilities, ism Trimbos-instituut. Vervolg project. Afgewezen.
- ERC consolidators grant, interview gehaald, loopt nog.
- ZONMW Bevorderen van verantwoorde onderzoekspraktijken.
- Onderzoekstalent voor Maja de Langen (antropologie master).

6. Jaarverslag 2015-2016 Socrates-Leerstoel Technische Universiteit Eindhoven - Prof. dr. E. Kingma.

Onderwijs

Ik heb dit jaar minder onderwijs gegeven dan in voorgaande jaren. Dit voornamelijk omdat mijn onderwijslast in Southampton groter was, en de logistiek erg lastig maakte - vooral ook omdat de roosters in Southampton en Eindhoven dit jaar dusdanig synchroon liepen dat een onderwijsvrije week in Southampton net ook onderwijsvrij was in Eindhoven.

De vakken die ik in voorgaande jaren in Eindhoven heb opgezet en gedoceerd in het kader van deze leerstoel zijn wel gewoon gegeven: ik werkte in 2014/15 samen met Lily Frank, die dit jaar het hele college heeft gegeven/georganiseerd voor zowel 'Quality of Life' als 'Enhancement'.

Het moet de komende jaren logistiek weer wat makkelijker worden om bij te dragen aan het onderwijs, aangezien ik een grote onderzoekssubsidie heb gekregen die betekent dat ik bijna geen onderwijs hoeft te geven in Southampton. Dat vereenvoudigt de logistiek.

In het kader van maatschappelijke dienstverlening heb ik wel onderwijs gegeven over ethiek in de geboortezorg, voor de gezamenlijke honours class van de opleidingen verloskunde in Groningen en Amsterdam.

Wetenschappelijke Publicaties

Mijn wetenschappelijke publicaties voor 2015/2016 zijn:

- Kingma, E. (2016) 'Situation-Specific Disease and Dispositional Function', *British Journal for the Philosophy of Science*; 67, 391-404. <http://dx.doi.org/10.1093/bjps/axu041>
- Kingma, E. 'Disease as Scientific and as Value-Laden Concept' In: Schramme, T. & Edwards, S. (Eds). *Handbook of Philosophy of Medicine*. Springer. (In Press). doi:10.1007/978-94-017-8706-2_75-1
- Duijst, W., Hollander, M., Dillen, J. van, Miranda, E de, Holten, L., Graaf, I. de & Kingma, E. (2015) 'Actio Caesarea: een gevaarlijke oplossing voor een niet-bestaand probleem'

[Forced Caesarean: a dangerous solution for a non-existent problem]. Nederlands Juristen Blad [Dutch Law Journal], 40: 2806-2808.

Sommige van deze publicaties gaan over de rol van waarden (values) in philosophy of medicine and concepts of health and disease. De meest relevante publicatie voor het Socrates-hoogleraarschap is de laatste; deze richt zich op het recht van zwangere vrouwen om medische ingrepen te weigeren - ook als dat de kans op een slechte uitkomst voor hun (toekomstige) baby vergroot. Deze publicatie heeft een nauwe samenhang met mijn maatschappelijke dienstverlening, wat altijd het beoogde speerpunt van mijn Socrates-hoogleraarschap is geweest, en waar ik dit jaar erg veel tijd in heb gestoken (zie hieronder). De relatie met het humanisme in deze onderzoekspoot is enerzijds dat het hier gaat over de specifieke mensenrechten van de zwangere vrouw, anderzijds dat juist het mens-zijn van zwangere vrouwen snel over het hoofd gezien wordt, waardoor ze verworden tot container/lopende couveuse voor een foetus.

Op onderzoeksgebied is ook relevant dat ik de begeleiding van een PhD student heb overgenomen.

Lezingen en congresbijdragen in het kader van de Socrates-leeropdracht

- Pregnancy and the Doing-Allowing Distinction. Joint Session of the Aristotelian Society and the Mind Association. July 2016. Cardiff, UK
- 'The Metaphysics of Pregnancy'. Aug 2016, Keynote speech, PANTC conference on the philosophy of medicine. Buffalo, NY, USA.
- Were you a part of your mother? Eindhoven University Philosophy & Ethics Seminar. May 2015. Eindhoven, NL.
- Integrale Zorg en de rechten van zwangeren in historisch perspectief. April 2016, Keer het Tij congress, Amsterdam.
- 'Breastfeeding, Pressure and Illocutionary Silencing'. March, 2016. The Breastfeeding Dilemma Workshop, London, UK.
- The Metaphysics of Pregnancy. February 2016. Hull Departmental Seminar, UK.
- The Metaphysics of Pregnancy. February 2016. Sheffield Departmental Seminar, UK.
- 'Losing Proper Parts: Pregnancy, Aristotle and the Argonaut.' Jan 2016, King's College London Staff Seminar. London, UK.
- 'Budding Humans? Pregnancy and Identity'. Sept 2015. Taking Pregnancy Seriously in Metaphysics II - Identity and Persistence. Southampton, UK.
- 'Invisible Patients in Birth Debates'. Sept 2015, Erasmus Medical Centre Ethics & Law Group, Staff Seminar. Rotterdam, NL.
- De rechten van Zwangere vrouwen. Sept 2015, Geboortebeweging dag, Amsterdam, NL.

Maatschappelijke bijdragen in het kader van de leeropdracht

Ik heb in mijn Leerstoel altijd de nadruk willen leggen op maatschappelijke dienstverlening. Dit jaar heb ik daar veel tijd in gestoken. Zo heb ik in september 2015 een lezing gegeven op de landelijke bijeenkomst van stichting Geboortebeweging. Geboortebeweging zet zich in voor de rechten van zwangere vrouwen, en ik heb hen gedurende het jaar herhaaldelijk van advies gediend.

Er is in het voorjaar van 2016 in Nederland veel van doen geweest rond de mogelijke invoering van een integraal zorg-tarief, wat ook gevolgen kan hebben voor de vertegenwoordiging van de rechten van zwangere vrouwen in de geboortezorg. Ik heb aan deze ontwikkelingen bijgedragen, onder andere door een lezing voor 'Keer het Tij' - een pressiegroep; door hierover een artikel te publiceren in de Volkskrant; en door direct te corresponderen met het ministerie van VWS en verscheidene parlementariërs. Ik ben ook bij het ministerie komen praten, en mijn werk is geciteerd in het algemeen overleg met minister Schippers hierover, en in het 'position paper' van Geboortebeweging.

- Kingma, E. (2016) 'Integraal zorgtarief zet deur open tot verschraling geboortezorg' [Integral care-payment opens the door to impoverished birthcare] Volkskrant online, [Dutch national newspaper] 25 May. <http://www.volkskrant.nl/opinie/integraal-zorgtarief-zet-deur-open-voor-verschraling-geboortezorg~a4306947/>

- Integrale Zorg en de rechten van zwangeren in historisch perspectief. April 2016, Keer het Tij congress, Amsterdam.

- De rechten van Zwangere vrouwen. Sept 2015, Geboortebeweging dag, Amsterdam, NL.

Bijdrage aan Humanistische Verbond

Geen. Ik was hier ook niet voor gevraagd. (wel, overigens, in het jaar 2016-2017, waarin ik met veel plezier al een lezing heb gegeven).